

پایتخت از مرحله «تنش آبی» گذشت و به مرحله «بحران آب» رسید

بستر آفتاب خورده سدهای تهران

رئیس مرکز ملی اقلیم و مدیریت بحران خشکسالی کشور: حتی اگر میزان بارش به حد نرمال برسد، جوابگوی میزان جمعیت تهران نیست

۶

داوطلبان محیط‌زیست طرح پایش نوری کریدور یوز آسیایی را در محور عباس‌آباد به میامی انجام دادند

حفاظت از یوز در نوروز

در تعطیلات سال نو به واسطه حضور داوطلبان و برنامه‌های آگاهی‌رسانی، نه تنها شاهد تصادف یوز نبودیم بلکه تلفات سایر گونه‌ها نیز در این جاده اتفاق نیفتاد

۳

آسیب‌شناسی سفرهای نوری در گفت‌وگو با «ارشک مسانلی»
عضو هیئت علمی پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری

حکمرانی گردشگری در ایران نداریم

نیاز است در گردشگری، نگرش‌ها از تمرکز صرف بر تأمین و توسعه زیرساخت‌ها به سطوح بالاتر، مانند مدیریت مقصد، تغییر کند

۴

یادداشت

از ژست سبز تا مطالبه واقعی؛ چگونه دغدغه‌های محیط‌زیستی از شبکه‌های اجتماعی به کنشگری واقعی رسیدند؟

فریبا نباتی | دبیر تحریریه

وقتی محیط‌زیست از گوشی بیرون آمد

۲

دیدگاه

زاینده رود؛ تشدید تعارض ذی‌نفعان

احسان خواجه‌ای | جامعه‌شناس

هنر نمایش در تعطیلات نوروزی فرصتی برای تعامل با مردم و گردشگران

نوروز

روی صحنه شهر

۸

سرمقاله

به بهانه بحران آب یزد و اصفهان

لزوم بازنگری در سیاست‌های آبی کشور

برداشت بی‌رویه و عدم اجرای سیاست‌های پایدار، در وضعیت بحرانی قرار دارد. تصمیم‌های مقطعی و انتقال‌های غیرکارشناسی آب، بدون توجه به ظرفیت‌های اکوسیستم و نیازهای جامع، تنش‌های منطقه‌ای را تشدید کرده است. به جای تأکید بر سهم‌خواهی‌های محلی، باید به نگاهی ملی و علمی به بحران آب نگریست و راهکارهایی ارائه داد که منافع همه را تأمین کند و راه‌حل این بحران در اصلاح الگوی مصرف آب، توسعه روش‌های نوین آبیاری، کاهش کشت محصولات پرمصرف و استفاده از فناوری‌های مدیریت مصرف نهفته است. همچنین، سرمایه‌گذاری در منابع جایگزین مانند بازچرخانی آب‌های مصرفی می‌تواند فشار بر منابع سنتی را کاهش دهد. عدالت در توزیع آب باید به گونه‌ای باشد که هم قحطیه کشاورزان محفوظ بماند و هم آب شرب مردم تأمین شود، و این امر نیازمند برنامه‌ریزی بلندمدت و پرهیز از تصمیم‌گیری‌های شتاب‌زده است. حل این بحران نیازمند گفت‌وگو مستمر بین مسئولان و ذی‌نفعان محلی است، زیرا سیاست‌های

مردم یزد، ساکنان استانی در دل کویر، این آب را حیاتی و قطع آن را تهدیدی برای زندگی روزمره خود قلمداد می‌کنند. اصفهانی‌ها با استناد به زاینده‌رود به عنوان شریان حیاتی کشاورزی و حیات شهری خود، انتقال آب را نادیده گرفتن حق طبیعی و تاریخی خود می‌دانند. خشکسالی‌های پیاپی و فرونشست زمین در این استان، ادعای آنها را تقویت کرده و گروهی از کشاورزان را به اقدامات اعتراضی برای حفظ منابع باقی‌مانده واداشته است. در مقابل، یزدی‌ها با تأکید بر نیاز ضروری به آب شرب، انتقال آب به یزد را منطقی بر مصوبات قانونی دانسته و قطع آن را خطری برای زندگی روزمره و سلامت عمومی خود می‌دانند.

این دوگانگی، اما، تنها نوک کوه یخ بحران عمیق‌تر و گسترده‌تری است. بحران آب ایران نه حاصل اختلاف میان مردم، بلکه نتیجه سوءمدیریت منابع آبی در دهه‌های گذشته است. زاینده‌رود، که روزگاری منبع حیات در مرکز ایران بود، اکنون به دلیل مدیریت نادرست،

اختلافات بین استانی بر سر آب استان یزد را به تعطیلی کشاند

دعوای آب در کویر

سخنگوی صنعت آب کشور: زاینده‌رود بارگذاری اضافی قابل ملاحظه‌ای در بخش آب دارد، مصرف از منابع در هر سه استان درگیر پیشی گرفته است

سرمقاله

به بهانه بحران آب یزد و اصفهان لزوم بازنگری در سیاست‌های آبی کشور

تنش‌های آبی میان دو استان کویری یزد و اصفهان بار دیگر به اوج خود رسیده است. تخریب خط لوله انتقال آب زاینده‌رود به یزد توسط کشاورزان اصفهانی، اختلافات دیرینه بر سر منابع آبی را به کانون توجه افکار عمومی و رسانه‌ها بازگردانده است. در حالی که کشاورزان اصفهانی از خشکسالی، نابودی زمین‌های کشاورزی و بی‌توجهی دولت به حقایق تاریخی خود سخن می‌گویند...

ادامه در صفحه ۱

گلدان

خرز؛ کلید حل معمای کم‌آبی گلستان

تخصصی متعددی با سرمایه‌گذاران بخش خصوصی برگزار شده و مطالعات فنی - مالی آن به اتمام رسیده است. همچنین، مجوزهای فنی، زیست‌محیطی و پدافند غیرعامل از مراجع مربوطه اخذ شده تا این پروژه با شتاب بیشتری به مرحله اجرا نزدیک شود.

استاندار گلستان در آخرین نشست شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی در اسفند ۱۴۰۳، با اشاره به شدت خشکسالی و کمبود هزار و ۵۸۰ لیتر به تائید آب آشامیدنی در استان، هشدار داد که از اردیبهشت ۱۴۰۴ تنش آبی جدی در انتظار منطقه است.

خرز، سال‌هاست که از بحران آب رنج می‌برد و تمامی نیاز آب آشامیدنی این استان از طریق چاه‌های زیرزمینی تأمین می‌شود که به دلیل خشکسالی و مجاورت با زمین‌های کشاورزی، کارایی خود را از دست داده‌اند. به گفته مسئولان، نیاز آب آشامیدنی گلستان تا اقی ۱۴۲۵ حدود ۱۸۲ میلیون مترمکعب برآورد شده که بخش قابل‌توجهی از آن باید از منابع سطحی و شیرین‌سازی آب دریا تأمین شود. مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای گلستان، اعلام کرد که با پیگیری‌های مستمر و همکاری مقامات استانی و ملی، مجوز خرید تضمینی آب برای ایجاد تاسیسات دریایی و استقرار مرحله نخست آب‌شیرین‌کن در ابتدای سال ۱۴۰۴ از سازمان برنامه‌بودجه دریافت شده است.

ایرج حیدریان افزود: از ۱۸۲ میلیون مترمکعب نیاز آب آشامیدنی در اقی ۱۴۲۵، حدود ۱۴۶ میلیون مترمکعب از منابع زیرزمینی و سدها و ۳۶ میلیون مترمکعب از طریق شیرین‌سازی آب خرز تأمین می‌شود. در راستای اجرای این طرح، نشست‌های

حیثیه مومنی - طرح شیرین‌سازی آب دریای خزر در استان گلستان که از سال ۱۳۹۷ و در اواخر دولت دوازدهم کلید خورده بود، پس از سال‌ها پیگیری، در ابتدای دولت چهاردهم با دریافت مجوز خرید تضمینی آب به مرحله اجرایی نزدیک شده و می‌تواند بخشی از چالش‌های تأمین آب آشامیدنی این منطقه شمالی را برطرف کند.

دریافت مجوز خرید تضمینی شیرین‌سازی آب دریای خزر برای گلستان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. این استان با جمعیتی بیش از ۲ میلیون نفر، به دلیل وابستگی کامل به منابع آب زیرزمینی و حفر ۷۰۰ حلقه چاه، با افت شدید این منابع و ناتوانی در تأمین آب آشامیدنی مواجه شده است.

کارشناسان معتقدند این طرح نه تنها به تأمین آب آشامیدنی پایدار کمک می‌کند، بلکه از برداشت بی‌رویه آب زیرزمینی و فرسایش خاک نیز جلوگیری می‌کند. گلستان با وجود قرار گرفتن در مجاورت دریای

کرمان

مرکز بازپروری خرس سیاه آسیایی در کرمان راه‌اندازی می‌شود

دوستداران محیط‌زیست بر این نظرند که حفاظت از خرس سیاه آسیایی تنها به گشت محیبانان برای جلوگیری از شکار یا آسیب‌زدن به این گونه محدود شده و این در حالی است که عوامل مختلف دیگری هم می‌تواند نابودی این گونه در خطر انقراض را سرعت بخشد که بدون مطالعه، امکان نجات آن وجود ندارد.

اهمیت این بخش را گوشزد می‌کند. با وجود این اهمیت، خرس سیاه آسیایی یا بلوچی از گونه‌های در معرض انقراض در فهرست قرمز اتحادیه بین‌المللی حفاظت از طبیعت (IUCN) قرار دارد و ایرنا پیش از این نیز در گزارش‌هایی به وضعیت حیات این گونه جانوری با ارزش پرداخته است.

دوستداران محیط‌زیست بر این نظرند که حفاظت از خرس سیاه آسیایی تنها به گشت محیبانان برای جلوگیری از شکار یا آسیب‌زدن به این گونه محدود شده و این در حالی است که عوامل مختلف دیگری هم می‌تواند نابودی این گونه در خطر انقراض را سرعت بخشد که بدون مطالعه، امکان نجات آن وجود ندارد.

از همین رو مدیریت اداره کل محیط‌زیست استان کرمان در رویکردها و برنامه‌های جدید خود به دنبال امکان‌سنجی ایجاد مکانی مطابق با شرایط طبیعی همین‌گونه در استان است تا در یک محیط علمی و تخصصی، خرس سیاه آسیایی بازپروری و سپس در طبیعت رهاسازی شود.

بهرام‌مردی - مدتی پس از انتشار گزارش‌های ایرنا درباره وضعیت خرس سیاه آسیایی یا بلوچی در جنوب کرمان و ضرورت توجه بیشتر به این گونه در خطر انقراض، حالا محیط‌زیست استان می‌گوید قرار شده مرکز بازپروری و رهاسازی خرس سیاه در این خطه راه‌اندازی شود؛ خبر خوبی که می‌تواند نویدبخش رخدادهای بسیار خوب‌تر دیگر نیز باشد.

خرس سیاه آسیایی (بلوچی) از گونه‌های در معرض انقراض ایران شناخته می‌شود که در یک سال گذشته تصاویری از آن در مناطقی از کرمان ثبت شده و به گفته سرپرست اداره کل حفاظت محیط‌زیست استان کرمان، قرار است مرکز تکثیر و احیای این گونه جانوری در استان ایجاد شود. این خرس در سه استان کرمان، سیستان و بلوچستان و هرمزگان دیده می‌شود که در جنوب کرمان هم در مناطق زریاب، بحرآسمان، مارز، قلعه‌گنج و کهنوج زیست می‌کند. خرس سیاه نقش مهمی در تنوع زیستی، زنجیره غذایی و حفظ چرخه زیستی منطقه دارد و حفاظت از آن

خرز

گام‌های کلیدی وزارت نیرو برای مدیریت مصرف برق در سال جدید

وزارت نیرو در سال جدید با اجرای تعرفه‌گذاری پلکانی و الزام مشترکان پرمصرف، ادارات و صنایع به احداث نیروگاه‌های تجدیدپذیر، گام‌های کلیدی برای مدیریت مصرف برق برداشته است.

به‌گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی وزارت نیرو (پاون) بررسی‌ها نشان می‌دهد حدود ۷۵ درصد از مشترکان برق در محدوده الگوی مصرف قرار دارند و در مجموع ۵۲ درصد از کل برق بخش خانگی را مصرف می‌کنند.

این دسته از مشترکان به‌طور کامل از بازانه انرژی بهره‌مند شده‌اند و نه تنها مشمول افزایش تعرفه یا اعمال محدودیت در مصرف نمی‌شوند، بلکه در صورت کاهش مصرف مشمول پاداش نیز می‌شوند. در مقابل، ۲۵ درصد از مشترکان خانگی، برق را بیش از الگوی تعیین‌شده مصرف می‌کنند که این گروه با وجود سهم کمتر در جمعیت (یک‌سیوم مشترکان کم‌مصرف)، ۴۸ درصد کل برق خانگی را به خود اختصاص داده‌اند که تقریباً معادل کل مشترکان کم‌مصرف است. بررسی دقیق‌تر این گروه نشان می‌دهد ۱۵ درصد از این مشترکان، میزان مصرفی تا ۱.۵ برابر الگو دارند

و در مجموع ۱۸ درصد کل برق خانگی را استفاده می‌کنند. همچنین، ۸ درصد از مشترکان بین ۱.۵ تا ۲.۵ برابر الگو برق مصرف می‌کنند که سهم آنها از کل مصرف، ۲۰ درصد است.

در این میان، تنها دو درصد از مشترکان خانگی با مصرف بیش از ۲.۵ برابر الگو، به‌تنهایی ۱۰ درصد از مصرف برق بخش خانگی را به خود اختصاص داده‌اند، آماري که نشان‌دهنده توزیع نامتعادل مصرف برق و نقش مشترکان پرمصرف در افزایش بار شبکه است.

وزارت نیرو به‌منظور مدیریت بهتر مصرف برق و کاهش فشار بر شبکه و در راستای اجرای قانون مانع‌زدایی از توسعه صنعت برق و برنامه هفتم توسعه بهای انرژی برق را به‌صورت پلکانی افزایش می‌دهد. در این نظام تعرفه‌ای، مشترکانی که مصرف آنها بیش از ۲.۵ برابر الگو است، هزینه‌ای تا ۴۰ برابر بیشتر از مشترکان کم‌مصرف پرداخت می‌کنند. این دستورکار با هدف ایجاد انگیزه برای اصلاح الگوی مصرف و کاهش وابستگی به شبکه برق تدوین شده است و مشترکان پرمصرف تشویق می‌شوند تا بخشی از برق مصرفی خود را از طریق

خبر

کارشناسان «ITUC» در مقاله‌ای بررسی کردند:

بی‌رحمی هوش مصنوعی در کارکشیدن فرساینده از انسان

امروزه افراد با یک کلیک استخدام می‌شوند! این جدیدترین نوع همکاری با شرکت‌های بزرگ و گردش مالی غول‌های سرمایه‌داری است. این کنفدراسیون جهانی کارگری در مقاله‌ای به بررسی وضعیت سلامت کارگران پلتفرم‌های اینترنتی و دیجیتال پرداخته و مشکلات جسمی و روانی آنان را مورد بررسی قرار داده است. به گزارش ایلنا به نقل از ITUC، ابوهی از کارگران در سرتاسر جهان امروزه برای پلتفرم‌های اینترنتی کار می‌کنند؛ الگوریتم‌هایی که بر هر رفتار و حرکت آنها نظارت می‌کنند، مدام برخورد آنان را با مشتریان رصد می‌کنند. اما آیا این مدل کار سلامت کارکنان شرکت‌های اینترنتی و پلتفرم‌های تلفن همراه را به خطر می‌اندازد؟ این سؤالی است که باید به آن پاسخ داد! امروزه این کارگران که با یک کلیک استخدام می‌شوند، جدیدترین نوع همکاری با شرکت‌های بزرگ و گردش مالی غول‌های سرمایه‌داری را ایجاد می‌کنند. گروهی از کارگران در سراسر جهان که برخی بیشتر از دیگران قابل‌مشاهده‌تر هستند، از همین مدل تبعیت می‌کنند. این برای برنامه‌های تلفن همراه یا پلتفرم‌های اینترنتی کار می‌کنند که شرایط کاری رقابتی، بیش‌ازحد تحت‌نظارت، مخاطره‌آمیز و طاقت‌فرسا است و تهدیدی جدی برای سلامت کارگران به‌شمار می‌رود. یک ایده‌میولوژیست متخصص در بهداشت حرفه‌ای سلامت کارکنان پلتفرم‌های اینترنتی را در چندین مورد مطالعه کرده است. او اعلام می‌کند: «تأثیر منفی پیگیری کار پلتفرمی بر روی سلامت کارگران مستقیم است. به‌ویژه برای کسانی که درآمدشان کاملاً به سیستم عامل‌های دیجیتال وابسته است، این تأثیر منفی بیشتر است. در اروپا کارگران شرکت‌های پلتفرمی میزان بیشتری از درد اسکلتی-عضلانی، فشار چشم، سردرد و مشکلات روانی را تجربه می‌کنند. بیشترین مشکلات بخاطر کار بیش‌ازحد با تلفن همراه و کامپیوتر و وسایل نقلیه است. خستگی، استرس و افسردگی و نگرانی دائم از پیام‌های شغلی حتی در ساعات شبانه‌روز، از جمله این مشکلات کارگران است. این مسائل در درجه اول ناشی از بی‌ثباتی کار و دستمزد پائینی است که دریافت می‌کنند. آینده این کارگران نامعلوم است. خود دستمزد عامل مهمی است که بر سلامت روانی و جسمی آنها تأثیر می‌گذارد. از هر ۱۰ کارگر پلتفرم‌های اینترنتی، حداقل هشت نفر زیر خط فقر قرار دارند.»

نقش اینفلوئنسرها، سلبریتی‌ها و فعالان اجتماعی در پیشبرد اهداف محیط‌زیستی انکارناپذیر است. این افراد با بهره‌گیری از محبوبیت و شمار بالای دنبال‌کننده‌های مرتبط با محیط‌زیست را به افشار مختلف جامعه برسانند

عزیزان

جامعه آنلاین، دنیای واقعی؛ فضای مجازی بر آگاهی مردم و حفاظت از محیط‌زیست مؤثر است؟

نجات یا تخریب؟ نقش دوگانه شبکه‌های اجتماعی در حفاظت از محیط‌زیست

پیام ما! در جهانی که هر روز بیشتر با بحران‌های محیط‌زیستی مواجه می‌شود، شبکه‌های اجتماعی نه تنها عرصه‌ای برای سرگرمی و ارتباطات هستند، بلکه به ابزاری تأثیرگذار در افزایش آگاهی، تغییر رفتار و حتی شکل‌دهی به سیاست‌های محیط‌زیستی تبدیل شده‌اند. ایران نیز از این روند جهانی عقب نمانده و شاهد ظهور جنبش‌های سبز مجازی با توان اثرگذاری بالا بوده است؛ آثاری که گاهی ناجی محیط‌زیست بوده و گاهی مخرب آن.

در عصر دیجیتال، شبکه‌های اجتماعی با نفوذ شگفت‌انگیز خود در زندگی روزمره مردم، توانسته‌اند نقشی کلیدی در اطلاع‌رسانی، آموزش و حتی فرهنگ‌سازی ایفا کنند. در ایران، این پلتفرم‌ها به یکی از ابزارهای اصلی برای پرداختن به موضوعات حیاتی همچون حفاظت از محیط‌زیست تبدیل شده‌اند. در حال حاضر، بسیاری از کاربران با گوشی‌های هوشمند خود، سفیران سبز شده‌اند؛ از اشتراک‌گذاری عکس کاشت درخت گرفته تا اعتراض به پروژه‌های مخرب محیط‌زیستی.

لنگاهی، نخستین گام تغییر

یکی از برجسته‌ترین مزایای شبکه‌های اجتماعی، افزایش آگاهی عمومی درباره مسائل محیط‌زیستی است. پلتفرم‌هایی مانند اینستاگرام، توئیتر و تلگرام به بستری برای انتشار سریع اخبار، مقالات، ویدئوهای آموزشی و اینفوگرافیک‌های محیط‌زیستی تبدیل شده‌اند.

لنگاهی، نه به پلاستیک»

هشتگ‌هایی نظیر «نه به پلاستیک»، «محیط‌زیست را نجات دهیم» و چالش «بدون زباله» توانسته‌اند

می‌گیرند که مسئولان را مجبور به عقب‌نشینی می‌کنند. دادخواست‌های آنلاین، طومارهای اینترنتی و هشتگ‌های اعتراضی ابزارهایی هستند که شهروندان برای مطالبه‌گری از آنها استفاده می‌کنند. نمونه‌هایی مانند مخالفت با ساخت سد در مناطق حفاظت‌شده یا اعتراض به آلودگی کارخانه‌ها در استان‌های مختلف ایران، شاهدی بر این مدعاست که سیاستگذاران دیگر نمی‌توانند شبکه‌های اجتماعی را نادیده بگیرند.

لنگه راه پرفرازونشیب

البته بهره‌گیری از شبکه‌های اجتماعی برای اهداف محیط‌زیستی بدون چالش نیست. یکی از نگرانی‌های اصلی، انتشار اطلاعات نادرست یا اغراق‌آمیز است که می‌تواند باعث بی‌اعتمادی عمومی شود. گاه فعالیت‌های سطحی یا اصطلاحاً «کتیویسم دیجیتال» جای اقدام واقعی را می‌گیرد و کاربران با زدن یک لایک یا انتشار یک پست، خود را فعال محیط‌زیست می‌دانند.

همچنین برخی صنایع آلاینده، با استفاده از تبلیغات فریبنده، تلاش می‌کنند چهره‌ای سبز از خود به نمایش بگذارند و افکار عمومی را از اثرات واقعی فعالیت‌هایشان منحرف کنند؛ موضوعی که در ادبیات جهانی با عنوان greenwashing شناخته می‌شود.

برای مقابله با این چالش‌ها، نخستین گام، اتکا به منابع معتبر و تأییدشده است. خبرنگاران و کاربران مسئول باید به‌دقت اطلاعات را و از انتشار مطالب نادرست پرهیز کنند. همچنین، ایجاد شبکه‌ای از کنشگران واقعی که فراتر از فضای مجازی فعالیت می‌کنند، می‌تواند موجب اثرگذاری بیشتر شود.

آموزش فیک‌نیوز نیز در این مسیر بسیار ضروری است تا کاربران بتوانند محتوای مخرب یا گمراه‌کننده را تشخیص دهند و خود در دام آنها درختکاری را به راه می‌اندازند، همگی نشان‌دهنده قدرت اثرگذاری افراد شناخته‌شده در جهت‌دهی به افکار عمومی هستند. این اقدامات اغلب به‌صورت ویدئوهای آموزشی، تجربه‌های شخصی یا معرفی محصولات سبز در صفحات آنها منتشر می‌شود و الگوسازی مؤثری برای جامعه به‌همراه دارد.

لنگه فشار فضای مجازی بر سیاستگذاران

فراتر از تأثیرات فردی، شبکه‌های اجتماعی توانسته‌اند به موتور محرکه‌ای برای تغییرات ساختاری و سیاسی در حوزه محیط‌زیست نیز بدل شوند. کمپین‌های مردمی که در اعتراض به پروژه‌های آسیب‌زا در مناطق طبیعی به راه می‌افتند، گاه آن‌چنان قدرت

نسبت به مسائل محیط‌زیستی آگاه و مطالبه‌گر باشند، احتمال اقدامات جدی‌تری دولت برای حفاظت از محیط‌زیست بیشتر خواهد شد. هرچند هنوز باشند کسانی که به محیط‌زیست به‌عنوان یک مانع بر سر راه توسعه نگاه کنند و منافع شخصی را بر منافع جمعی ترجیح دهند. امید است در سال پیش‌رو، که بحران‌های آب، هوا و انرژی زندگی ما را به‌شدت تحت‌تأثیر قرار خواهند داد، این مطالبه‌گری، روزبه‌روز قوی‌تر و به یک رفتار فراگیر تبدیل شود. جنبشی که بتواند سیاستمداران، صنعتگران و تک‌تک افراد جامعه را به‌سمت یک آینده پایدار هدایت کند. آینده‌ای که در آن، محیط‌زیست نه یک دغدغه حاشیه‌ای، بلکه یک اولویت اساسی باشد.

تجمع‌های اعتراضی مطالبه هوای پاک در اراک

خبر

نقشه راه چهارساله آموزش و پرورش استثنایی نهایی شد

رئیس سازمان آموزش و پرورش استثنایی با بیان اینکه برای سال ۱۴۰۴ نقشه راه و برنامه چهارساله سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور مستند به سند تحول بنیادین، اسناد بالادستی تنظیم و نهایی شده است، گفت: با این کار مشخص می‌شود برای چهارسال آینده جهت‌گیری‌ها در سازمان آموزش و پرورش استثنایی به چه شکل خواهد بود. «سالار قاسمی» در گفت‌وگو با ایسنا با بیان اینکه سازمان آموزش و پرورش استثنایی تخصصی‌ترین و تعاملی‌ترین بخش وزارت آموزش و پرورش است، بیان کرد: کارشناسان و مدیران باید با یک نگاه تخصصی به مسائل نگاه کنند؛ زیرا سازمانی بسیار گسترده است که برای انجام مأموریت‌هایش با دستگاه‌های بسیاری در ارتباط است؛ از وزارت بهداشت تا صداوسیما، رسانه‌ها، وزارت کار، سازمان بهزیستی، ستاد علوم شناختی و ...

او با بیان اینکه مهمترین اقدام در سال ۱۴۰۳ توسعه و تقویت مراکز جامع بود، افزود: مراکز جامع تحت‌عنوان مراکز آموزش توانبخشی، پیشگیری و مداخله بهنگام است که در این مراکز از شروع سال تحصیلی بچه‌ها به‌طور مستمر سنجش می‌شوند و برای آنهایی که دچار مسئله باشند، مداخله بهنگام، پیش‌بینی و کارهای توان‌بخشی انجام می‌شود. در سال ۱۴۰۳، ۱۴۰۵ توالیسم ۸۶۵ مرکز جامع را در بحث فضا، تجهیزات و ابزارهای سنجش تقویت کنیم که به‌عنوان رئیس سازمان آموزش و پرورش استثنایی با بیان اینکه اقدام مهم دیگر سال ۱۴۰۳ بحث توانمندسازی و آموزش معلمان و خانواده‌ها بود، ادامه داد: برنامه‌ها و کلاس‌های متعددی برگزار همچنین به آموزش نیروی انسانی به‌عنوان یک اولویت بیشتر از سال‌های گذشته پرداخته شده است.

قاسمی با بیان اینکه برای سال ۱۴۰۴ نقشه راه و برنامه چهارساله سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور مستند به سند تحول بنیادین و اسناد بالادستی تنظیم و نهایی شده است، گفت: با این کار مشخص می‌شود برای چهارسال آینده جهت‌گیری‌ها در سازمان آموزش و پرورش استثنایی به چه شکل خواهد بود. او با بیان اینکه حدود ۱۰۰ میلیارد تومان تجهیزات آموزشی و توانبخشی برای مدارس باتوجه‌به نیازهای مدارس در نظر گرفته‌شده، کارهای آن انجام و توزیع شده است، افزود: برای اولین‌بار در آموزش و پرورش استثنایی کشور باتوجه‌به افزایش طیف دانش‌آموزان اوتیسم، محتوای پیش‌دبستانی یک تولید کرده‌ایم و تلاش می‌کنیم برای مقطع ابتدایی و مقاطع متوسطه نیز انجام شود؛ زیرا محتوای خیلی روشن و مشخصی نداشتند. رئیس سازمان آموزش و پرورش استثنایی با بیان اینکه کار مهم دیگر بحث انجمن خیرین و حامیان دانش‌آموزان استثنایی کشور بود، ادامه داد: خیلی نیاز بود که خیرین پای کار سازمان استثنایی باشند. از قبل این انجمن بود، اما فعال نبود؛ بنابراین استارت شروع کار مجمع انجمن خیرین و حامیان دانش‌آموزان استثنایی را زدیم. با شکل‌گیری آن در بحث کمک به دانش‌آموزان استثنایی و ساخت‌وساز در مدارس استثنایی اقدامات بزرگی انجام می‌شود. قاسمی با بیان اینکه تفاهنامه‌های متعددی برای توسعه فضاهای ورزشی، سالن‌های ورزشی، زمین‌های چمن، ابزار و وسایل ورزشی انجام‌شده ام‌شا شده است، گفت: تفاهنامه‌هایی با سایر سازمان‌ها از جمله ستاد علوم شناختی برای بحث ابزارهای سنجش، سازمان بهزیستی، فدراسیون جابابازان برای توسعه فعالیت‌های ورزشی دانش‌آموزان، سازمان حرفه‌فره‌ای به نتیجه رسیده که به‌عنوان اهم اقدامات اساسی در آموزش استثنایی کشور است.

او با بیان اینکه مهمترین برنامه برای سال ۱۴۰۴ و ۱۴۰۵ تدوین نقشه راه و برنامه چهارساله آینده است که برش سالانه و استانی آن در حال تهیه است و بعد از تعطیلات نوروز کارهای آن را انجام خواهیم داد، افزود: برنامه مهم دیگر که به‌عنوان برنامه کلیدی وزارت آموزش و پرورش و سازمان استثنایی است، پروژه مهر است که از الان کارهای آن را شروع کردیم و برای اینکه در سال تحصیلی از نظر فضا، امکانات، نیروی انسانی مشکل نداشته باشیم، پروژه مهر ۱۴۰۴ به‌عنوان برنامه اصلی و اساسی در نظر گرفته شده است. همچنین، در بحث کیفیت‌بخشی خانواده‌ها معتقدیم اگر توانیم نسبت به آموزش خانواده‌های دانش‌آموزان با نیازهای ویژه اقدام جدی انجام دهیم، نمی‌توانیم مأموریت و رسالت را در آموزش و پرورش استثنایی کشور به سرانجام برسانیم، بنابراین این کار باید انجام شود.

رئیس سازمان آموزش و پرورش استثنایی با بیان اینکه یکی از مشکلات دانش‌آموزان استثنایی بحث سربیس‌یاب‌بوهاب آن بود که همین امر، بخش عمده بازماندگی از تحصیل شدن این دانش‌آموزان را به‌همراه داشت، ادامه داد: توانستیم در سال ۱۴۰۳ تخصص کامل اعتبارات داشته باشیم و برای سال ۱۴۰۴ این رقم دو برابر شده است. این موضوع همچنین در بالابردن پوشش تحصیلی بسیار اهمیت دارد. همچنین، شهرداری‌ها و دهیاری‌ها نیز اقدامات جدی و اساسی انجام خواهند داد. قاسمی اقدام مهم دیگر در جهت انجام فعالیت‌های وزارت آموزش و پرورش را نهضت مدرسه‌سازی و محرومیت‌زدایی عنوان کرد و گفت: مقرر شده است سهم آموزش و پرورش استثنایی در ساخت‌وساز، توسعه مدارس، توسعه فضاهای ورزشی با کمک مردم و دولت، ویژه در این بخش دیده شود تا به عدالت آموزشی در آموزش استثنایی توجه شود.

یادداشت

از رُست سبز تا مطالبه واقعی؛ چگونه دغدغه‌های محیط‌زیستی از شبکه‌های اجتماعی به کنشگری واقعی رسیدند؟

وقتی محیط‌زیست از گوشه بیرون آمد

فریبا نیانی | دبیر تحریریه |

سؤال‌ها را می‌بینم. می‌بینم که آن جرعه‌های کوچک مجازی، شعله‌های یک مطالبه حقیقی را روشن کرده‌اند. مردم دیگر فقط به نشر تصاویر طبیعت دلخوش نیستند، بلکه حق محیط‌زیستی خود را مطالبه می‌کنند.

دیگر خبری از آن رُست‌های صرف نیست. مردم به خیابان می‌آیند. اعتراض می‌کنند، می‌نویسند و از مسئولان پاسخ می‌خواهند. آنها می‌دانند که محیط‌زیست یک مسئله لوکس و تزئینی نیست، یک حق اساسی است؛ حقی که بر زندگی، سلامت و آینده آنها تأثیر مستقیم دارد.

در سال‌های اخیر، شاهد تغییر چشمگیری در نگرش عمومی نسبت به مسائل محیط‌زیستی بوده‌ایم. آگاهی مردم نسبت به چالش‌های محیط‌زیستی سیاره‌مان، از تغییرات اقلیمی تا آلودگی و تخریب زیستگاه‌ها، به‌طور قابل‌توجهی افزایش یافته و این آگاهی منجر به افزایش انتظارات و مطالبات از سوی مردم برای حفاظت از محیط‌زیست شده است.

این مطالبه‌گری در اشکال مختلفی نمود پیدا کرده است. از حمایت سازمان‌های مردم‌نهاد و کمپین‌های محیط‌زیستی تا تغییر در سبک زندگی شخصی برای کاهش ردیاب کربن در زمین.

این تحول بی‌غلت نیست. نتیجه مشاهده عواقب فاجعه‌بار تخریب محیط‌زیست، افزایش آگاهی

«مردم در شبکه‌های اجتماعی محیط‌زیستی‌تر هستند تا در زندگی واقعی.» این جمله، جان کلام گزارشی بود که سال ۱۳۹۴ در یکی از روزنامه‌ها نوشتم. زمانی که دغدغه‌های محیط‌زیستی بیشتر نمایش آنلاین تلقی می‌شد تا تعهد واقعی. وقتی که بیشتر مردم با گذاشتن تصاویر و هشتگ‌های سبز، حامی محیط‌زیست بودند، اما در عمل، تغییر چندانی در سبک زندگی‌شان ایجاد نمی‌کردند. بدتر از آن، نگاه از بالا به پایین به کسانی بود که دغدغه بیشتری از ما داشتند و وارد گود شده بودند.

آن روزها، این سؤال برابم مطرح بود که آیا این دغدغه‌های آنلاین، می‌توانند به یک حرکت واقعی در دنیای واقعی تبدیل شوند؟ آیا این نمایش‌های سطحی، می‌توانند به تغییر رفتار و مطالبه‌گری منجر شوند؟

یک دهه پس از نوشتن آن گزارش، امروز پاسخ آن

گسیخته و به‌دکانه بر آنها حاکم است!

داوطلبان محیط‌زیست طرح پایش نوروژی کریدور یوز آسیایی را در محور عباس‌آباد به میامی انجام دادند

حفاظت از یوز در نوروژ

در تعطیلات سال نو به واسطه حضور داوطلبان و برنامه‌های آگاهی‌رسانی، نه‌تنها شاهد تصادف یوز نبودیم بلکه تلفات سایر‌گونه‌ها نیز در این جاده اتفاق نیفتاد

علی کشمیری

فعال محیط‌زیست

در سال‌های گذشته ۱۳ یوز در این محور بر اثر تصادفات جاده‌ای جان خود را از دست داده‌اند و در حال حاضر فقط هفت یوز بالغ و ۱۰ توله‌یوز در این منطقه شناسایی شده‌اند که اهمیت حفاظت از این گونه ارزشمند را دوچندان می‌کند. طرح پایش کریدور یوز آسیایی از ۲۷ اسفند ۱۴۰۳ تا ۱۶ فروردین ۱۴۰۴ به دعوت اداره‌کل حفاظت محیط‌زیست استان سمنان اجرا شد. این طرح در محور عباس‌آباد به میامی در مسیری به طول تقریبی ۴۵ کیلومتر انجام گرفت و شاهد حضور ده‌ها نفر از علاقه‌مندان، فعالان محیط‌زیست و حامیان طبیعت بود. کسانی که قید سفرهای نوروژی و استراحت را زدند و شبانه‌روز برای یک هدف تلاش کردند؛ حفاظت از یوز آسیایی! آنچه می‌خوانید برداشت نگارنده به‌عنوان فردی است که در طول این طرح به‌مدت ۱۱ روز در پاسگاه محیطبانی عباس‌آباد و پایش‌های میدانی حضور داشته.

| علی کشمیری |

| فعال محیط‌زیست|

در این طرح حدود هفتاد نفر از گروه‌های سنی مختلف، از هفت‌ساله تا ۶۰ساله، از شهرها و استان‌های مختلف کشور نظیر مشهد، اصفهان، تهران، کرج، بندرعباس، سیرجان، شاهرود، اسفراین، نیشابور، خوزستان، گیلان، سمنان، بابل، یزد، شیراز، بجنستان، ممولات، آباده، جاجرم، پرند، شیروان و دیگر شهرها شرکت داشتند که نشان‌دهنده استقبال گسترده از این طرح بود که نسبت به سال گذشته افزایش مشارکت چشمگیری داشت.

کشمیری **دستاوردهای طرح پایش جاده‌ای کریدور یوز آسیایی**

۱. نقش‌آفرینی مردم در حفاظت

مشارکت، حضور و تعهد داوطلبان از سراسر کشور نمادی از نمایش خواست و علاقه مردم در حفظ یوز آسیایی است. مردمی که از نقش خود طبق اصل پنجاهم قانون اساسی آگاه هستند و برای حفظ محیط‌زیست همواره یک گام جلوتر از مسئولین و دولت‌مدران هستند.

گزارش

دولت اسلواکی روز چهارشنبه با طرحی برای کشتار ۳۵۰ خرس پس از تازه‌ترین حمله مرگبار یک خرس به انسان موافقت کرد

کاهش تعارض با شکار خرس‌ها

دولت اسلواکی روز چهارشنبه با طرحی برای کشتار ۳۵۰ خرس پس از تازه‌ترین حمله مرگبار یک خرس به انسان موافقت کرد. یک مرد ۵۹ساله که جسد او روز یکشنبه در مرکز اسلواکی پیدا شد، ظاهراً توسط خرس زخمی و کشته شده بود. وزیر محیط‌زیست این کشور گفت حملات خرس‌ها به انسان در حال افزایش است و سال گذشته به یک هزار و ۹۰۰ مورد رسیده است. جمعیت خرس قهوه‌ای در اسلواکی بیش از یک هزار رأس برآورد شده است. نخست‌وزیر اسلواکی هم تأکید کرده است «نمی‌توانیم در کشور زندگی کنیم که مردم از رفتن به جنگل بترسند».

با کشته شدن این مرد ۵۹ساله دولت همچنین در ۵۵ مورد از ۷۲ شهرستان این کشور وضعیت اضطراری اعلام کرد، تصمیمی که به وزارت محیط‌زیست این اختیار را می‌دهد که مستقیماً مجوز کشتار خرس‌ها را صادر کند. سازمان‌های محیط‌زیستی البته این تصمیم را مغایر با تعهدات بین‌المللی اسلواکی دانسته‌اند و استدلال می‌کنند کشور باید به‌جای این اقدام، تدابیر پیشگیرانه اتخاذ کند.

تصمیم‌گیری برای کشتن خرس‌ها در اسلواکی موضوع تازدای نیست وزارت محیط‌زیست در سال ۲۰۲۴ مجوز کشتن ۱۴۴ خرس را صادر کرده بود.

و هم‌اندیشی میان طبیعت‌دوستان، فعالان، متخصصان و مردم علاقه‌مند از سراسر کشور.

در طول سال چنین فرصتی کمتر پیش می‌آید تا افراد طبیعت‌دوست، فعالان محیط‌زیست، کارشناسان این رشته و متخصصان از تمام کشور درد هم جمع شوند و به تبادل تجربه بپردازند.

۶. آگاهسازی برای جلوگیری از تصادف حیات‌وحش

در تعطیلات سال نو به‌واسطه حضور داوطلبان و برنامه‌های آگاهی‌رسانی، نه‌تنها شاهد تصادف یوز نبودیم بلکه تلفات سایر گونه‌ها نیز در این جاده اتفاق نیفتاد.

۷. امداد‌رسانی به مسافران

در این بازه زمانی دوستداران محیط‌زیست به کسانی که در این جاده دچار مشکل شده بودند نیز کمک کردند. به‌این‌ترتیب، امداد‌رسانی جزو دستاوردهای ثانویه این طرح بود. به‌عنوان مثال، یک خودروی

جبران‌شود.

۲. کمبود تجهیزات و پایین بودن سطح حقوق کمبود خودرو، موتورسیکلت و حقوق پایین محیطبانان و همیاران محیط‌زیست از چالش‌های جدی است و ضروری است به‌سرعت چاره‌اندیشی شود.

۳. حضور دام و خشکسالی

حدود ۱۰ هزار شتر و ۲۴ هزار رأس گوسفند در منطقه حضور دارند که در تعارض با حیات‌وحش منطقه هستند.

دامداران که باید گله‌های گوسفند خود را تا پانزدهم فروردین از منطقه خارج کنند، معمولاً این کار را تا انتهای فروردین به تأخیر می‌اندازند و حضور همزمان آنها آسیب‌های جبران‌ناپذیری را به‌خصوص به نوزادان حیات‌وحش وارد می‌کند.

حضور مستمر و پرشمار گله‌های شتر نیز در منطقه آسیب‌زااست و این حیوان رقیب جدی حیات‌وحش و گونه‌های علف‌خوار به‌خصوص در مصرف منابع آبی و آبشخورها است. تداوم خشکسالی در سال‌های گذشته نیز بر روی جمعیت علف‌خواران تأثیر مستقیم داشته است.

۴. کاهش طعمه طبیعی:

طی یک دهه سال گذشته، جمعیت طعمه‌های یوز کاهش چشمگیری داشته است. در حال حاضر، تنها حدود ۵۰۰ رأس آهو در کل منطقه توران باقی مانده و وضعیت سایر طعمه‌های یوز نیز نگران‌کننده است.

۵. مهاجرت علف‌خواران

کمبود غذا و خشکسالی باعث مهاجرت گونه‌های علف‌خوار به استان خراسان‌شمالی و شهرستان شاهرود شده است.

۶. مشکلات زیرساختی

در حال حاضر، تنها پنج کیلومتر از این محور دارای روشنایی است و فقط سه کیلومتر این محور فنس‌کشی انجام شده است. تکمیل روشنایی جاده قطعاً تأثیر چشمگیری در کاهش تلفات جاده خواهد داشت.

۷. توسعه معادن

صدر مجوز معادن و فعالیت آنها در منطقه می‌تواند زیستگاه را بیش‌ازپیش تهدید کند.

جمع‌بندی

شاهین با چهار سرنشین (شامل پدر و مادر و دو فرزند) حوالی صبح در نزدیکی میامی در لاین سرعت جاده چپ کرده بود، به‌طوری‌که امکان تصادف ثانویه وجود داشت. ما با محبت‌زیستی که داشتیم، فضا را امن کردیم تا نیروهای اورژانس به محل برسند و کار خروج مجروحان را انجام دهند. همچنین، تعدادی خودرو سوختشان تمام شده بود و ما در حین پایش به آنها سوخت رساندیم و یا به رانندگان ماشین‌هایی که دچار نقص فنی شده بود، در حد توان کمک و مشککشان را برطرف کردیم.

مشکلات و چالش‌های منطقه

حفاظت‌شده توران

۱. کمبود شدید نیروی انسانی

در حال حاضر، تعداد نیروهای محیطبان موجود جویاگی حفاظت از این منطقه وسیع و گسترده ۱.۴ میلیون هکتاری نیست و برای حفاظت مؤثر این کمبود نیرو باید سریعاً

۳

روزنامه پیام‌ما

نگاه

میراث سترگ وینسنت

| علی شمس |

| بیولوژیست حفاظت و محقق دانشگاه «کیپ‌تاون»|

وینسنت را همه اطرافیانش از لیخند و انرژی مثبتش می‌شناسند. اما دوستان نزدیکش مثل من، سختکوشی‌ها و خروج حرفه‌ای از سخت‌ترین شرایط را مهم‌ترین خصیصه او می‌دانند. من و وینسنت یکدیگر را در سال ۲۰۱۷ و در مجال یک همایش بین‌المللی در ایتالیا پیدا کردیم. همکاران او نام یک فرد را برای کمک به یوزپلنگ آسیایی بر زبان داشتند؛ وینسنت ون در مرو، مدیر پروژه فرامجهیت یوزپلنگ؛ اسمی که امروز بر زبان بسیاری از حفاظتگران جهان جاری شده است. در اولین گفت‌وگو با وینسنت وقتی از تلاش‌هایمان برای یوزپلنگ در ایران و وضعیت جمعیت بسیار شکننده آن می‌گفتم، ناگهان برقی در چشمانش نمایان شد. گویی کلید نجات را در دستانتش دارد. گفت که باید از نزدیک‌بینی فرامجهیت یوزپلنگ چگونه این گونه را نجات خواهد داد. وینسنت حرف تا عملش بسیار سریع بود. کمتر از یکماه بعد من را به چندین ذخیره‌گاه طبیعی‌بومی یوزپلنگ در آفریقای جنوبی برد و در زنده‌گیری و انتقال چندین یوزپلنگ همراهم کرد. این مسیر همواره ادامه یافت و تا امروز من را درگیر حفاظت از زیرگونه‌های مختلف یوزپلنگ در مناطق مختلف آفریقا و آسیا کرده است.

همان سال ۲۰۱۷، وینسنت نیز برای دیدن آخرین زیستگاه‌های یوزپلنگ آسیایی دو مرتبه به ایران آمد. وینسنت به‌خوبی وضعیت و شرایط متفاوت کشورهای دنیا را می‌فهمید و همیشه یبگیر اخبار دنیا بود. این نقطه‌قوتی بود که در کمتر از ۱۰ سال، پروژه‌های فرامجهیت را در بسیاری از کشورهای دنیا گسترش داد؛ زیرا بربنمای نسخه‌پیچی مشابه به مسائل نگاه نمی‌کرد و همواره درک درستی از شرایط سیاسی اقتصادی و اجتماعی هر کشور داشت. در آن سال‌ها و مخصوصاً از سال ۲۰۱۹ که میزبان معاون محیط طبیعی سازمان حفاظت محیط‌زیست در آفریقای جنوبی بود، وینسنت داوطلبانه و حتی با هزینه‌های زیادی از خود، در بسیاری از برنامه‌ریزی‌ها و اقدامات مرتبط به حفاظت یوزپلنگ در ایران مشارکت داشت. وینسنت حتی تا لحظه خاموشی هرچا که توانست نه‌تنها به یوزپلنگ در ایران که در تمام نقاط آفریقا و آسیا کمک رساند. من دردها و رنج‌هایی را که برای هر پروژه کشید، از نزدیک تجربه کردم. یوزپلنگ در تمام دنیا نقطه سیاسی اقدامات حفاظتی است. در تمام سال‌هایی که وینسنت برای حفاظت از یوزپلنگ کوشید، بسیاری از انتقاده‌ها در بستر سیاست بود، بربنمای منطبق و اصول‌علمی‌پیش نرفت و بارها وینسنت و همراهانش مثل من آسیب دیدیم. اما او مثل یک کوه دوباره می‌ایستاد و پل جدیدی برای نجات می‌ساخت. متأسفانه، ارتقای حفاظت از یوزپلنگ آسیایی در ایران و رؤیاهای بزرگ وینسنت و من نیز بر اثر همین سیاست‌بازی‌ها، کارشکنی‌ها و تمامیت‌خواهی‌ها تا به امروز آن‌طورکه پیش‌بینی می‌کردیم، پیش نرفت. هرچند از او یاد گرفتیم که هرگز ناامید نشویم و محکم‌تر ادامه دهیم.

یادای از همراهان و زحمت‌کشان منطقه:

بدون همراهی، تعامل و همدلی برخی افراد، اجرای موفق این طرح ممکن نبود. جا دارد از «سعید یوسف‌پور»، مدیرکل حفاظت محیط‌زیست استان سمنان، و همچنین ریاست پارک ملی توران «مجید عجمی»، معاون ایشان «روح‌اله یوسفی»، «حسین عجم»، «بلال صحراگرد»، «عبدالصالح‌گری» و «سیدمهدی فاضلی» از پاسگاه عباس‌آباد، به‌صورت ویژه قدرتانی شود.

افزایش است؛ چراکه این حیوانات بی‌تفاوت به تماس نزدیک با انسان‌ها، به‌طور فزاینده‌ای جسورتر شده‌اند. کارشناسان افزایش حملات را به کمبود بلوط و دیگر منابع غذایی ضروری خرس‌ها نسبت داده‌اند که برخی آن را به بحران اقلیمی ربط می‌دهند. همچنین، مهاجرت خرس‌ها به مناطق دورتر به‌دلیل کاهش جمعیت در جوامع روستایی و افزایش زمین‌های کشاورزی رهاشده تشویق شده است. بنابر این گزارش جمعیت خرس‌ها در ژاپن در حال افزایش است. طبق گزارش روزنامه یومی‌اوری، تعداد خرس‌های سیاه آسیایی به ۴۴ هزار نفر رسیده است که در مقایسه با ۱۵ هزار نفر در سال ۲۰۱۲ افزایش چشمگیری داشته است. ژاپن همچنین با مشکل کاهش جمعیت شکارچیان مسن و کاهش تعداد آنها مواجه است.

در نروژ و سوئد، مواردی از حملات خرس‌ها به انسان‌ها گزارش شده است که منجر به کشته شدن خرس‌ها شده است، اما این موارد به‌صورت کشتار گسترده نبوده‌اند. به‌عنوان مثال، در سال ۲۰۱۱ در مجمع‌الجزایر سوالبارد، یک خرس قبیله ی گروگی از دانشجویان حمله کرد که منجر به کشته شدن یک نفر و زخمی شدن چهار نفر دیگر شد. خرس توسط یکی از راهنمایان گروه کشته شد. در سوئد در سال ۲۰۲۳ در منطقه لوسدال، یک پدر و پسر در حال

افزایش است؛ چراکه این حیوانات بی‌تفاوت به تماس نزدیک با انسان‌ها، به‌طور فزاینده‌ای جسورتر شده‌اند. کارشناسان افزایش حملات را به کمبود بلوط و دیگر منابع غذایی ضروری خرس‌ها نسبت داده‌اند که برخی آن را به بحران اقلیمی ربط می‌دهند. همچنین، مهاجرت خرس‌ها به مناطق دورتر به‌دلیل کاهش جمعیت در جوامع روستایی و افزایش زمین‌های کشاورزی رهاشده تشویق شده است. بنابر این گزارش جمعیت خرس‌ها در ژاپن در حال افزایش است. طبق گزارش روزنامه یومی‌اوری، تعداد خرس‌های سیاه آسیایی به ۴۴ هزار نفر رسیده است که در مقایسه با ۱۵ هزار نفر در سال ۲۰۱۲ افزایش چشمگیری داشته است. ژاپن همچنین با مشکل کاهش جمعیت شکارچیان مسن و کاهش تعداد آنها مواجه است.

در نروژ و سوئد، مواردی از حملات خرس‌ها به انسان‌ها گزارش شده است که منجر به کشته شدن خرس‌ها شده است، اما این موارد به‌صورت کشتار گسترده نبوده‌اند. به‌عنوان مثال، در سال ۲۰۱۱ در مجمع‌الجزایر سوالبارد، یک خرس قبیله ی گروگی از دانشجویان حمله کرد که منجر به کشته شدن یک نفر و زخمی شدن چهار نفر دیگر شد. خرس توسط یکی از راهنمایان گروه کشته شد. در سوئد در سال ۲۰۲۳ در منطقه لوسدال، یک پدر و پسر در حال

برگ سبز و سند خودرو سواری پراپندیسستم؛
سایپا ، تیب ۱۳۱۵ به رنگ آبی سیر مدل ۱۳۹۸ شماره موتور : M136298108 شماره شاسی: NAS411100K1144984 به شماره پلاک ۵۲۷ ل ۹۱ ان ۶۵ به نام علی اکبر دادیان ندیکی مفقود گردیده و در درجه اعتبار ساقط می باشد.

شهرباک

خبر

تاثیر تصمیمات اخیر ترامپ بر گردشگری آمریکا

یک شرکت گردشگری اعلام کرد که تصمیمات اخیر ترامپ در خصوص تعرفه‌ها باعث کاهش سفرهای بین‌المللی به آمریکا می‌شود. شرکت «توریسم اکتونومیکس» پیش‌بینی کرد تعداد سفرهای خارجی به آمریکا در سال ۲۰۲۵ به میزان ۹٫۴ درصد کاهش پیدا کند که تقریباً دو برابر کاهش ۵ درصدی است که در انتهای فوریه پیش‌بینی شده بود. به گزارش برنا در ابتدای سال، این شرکت پیش‌بینی کرده بود که سال ۲۰۲۵ سالی پررونق برای گردشگری بین‌المللی به آمریکا باشد و تعداد بازدیدها ۹ درصد افزایش داشته باشد. اما با توجه به رویدادهای اخیر، از جمله بازداشت گردشگران اروپایی در مرزهای آمریکا و تعرفه‌های اعمال‌شده، سفرهای بین‌المللی به آمریکا کاهش پیدا کرده است. «آدام ساکس» رئیس شرکت «Economic» گفت رویدادهای اخیر، از جمله تعرفه‌ها و مواضع ترامپ در مورد کانادا و گرینلند، و همچنین برخورد تند او با رئیس‌جمهور اوکراین «ولادیمیر زلنسکی» باعث خشم بین‌المللی شده و این رویدادها به طور مستقیم بر گردشگری بین‌المللی به آمریکا تأثیر منفی گذاشته‌اند. این در حالی است که کاهش گردشگری بین‌المللی به آمریکا پیامدهای جدی برای شرکت‌های هواپیمایی، هتل‌ها، پارک‌های ملی و سایر جاذبه‌های توریستی خواهد داشت. به عنوان مثال، انتظار می‌رود که سفرهای کانادایی‌ها به آمریکا در سال جاری به میزان ۲۰ درصد کاهش داشته باشد، که این کاهش در ایالت‌های مرزی مانند نیویورک و میشیگان و همچنین مقصدهای توریستی محبوب مانند کالیفرنیا، نوادا و فلوریدا به شدت احساس خواهد شد. انجمن گردشگری آمریکا نیز هشدار داده است که کاهش ۱۰ درصدی سفرهای کانادایی‌ها می‌تواند به کاهش ۲ میلیون بازدید، ۲٫۱ میلیارد دلار کاهش درآمدی و از دست رفتن ۱۴ هزار شغل منجر شود. شرکت‌های هواپیمایی نیز علائم نگران‌کننده‌ای را گزارش کرده‌اند. به عنوان مثال، «ایر کانادا» در جلسه سالانه سهامداران خود اعلام کرده که رزروهای پروازی به آمریکا برای دوره آوریل تا سپتامبر نسبت به سال گذشته ۱۰ درصد کاهش یافته است.

گرمابه تاریخی پیرحصار پاتوق معناتان شد

سردر گرمابه تاریخی پیرحصار، یکی از آثار ثبت ملی قزوین، بهجای مرمت و حفاظت، در میان نخلهای ساختمانی رها شده و به محل تردد معناتان تبدیل شده است. به گزارش جماران، گرمابه فجری پیرحصار در خیابان تهران قدیم، محله گلرئینبه قزوین یکی از نمونه‌های ارزشمند معماری حمام‌های سنتی ایران محسوب می‌شود و ویژگی‌های منحصربه‌فردی دارد که سبک ساخت و ساز حمام‌های تاریخی در دوره قاجار را به نمایش می‌گذارد. با این حال، وضعیت فعلی این بنا نامناسب بوده و به محلی برای انباشت نخل‌های ساختمانی و همچنین تردد افراد معتاد تبدیل شده است. این شرایط نگرانی‌هایی را درباره حفظ و نگهداری این اثر تاریخی ارزشمند ایجاد کرده است. علاوه بر این، به گفته مردم محلی متولی این بنا نیز با بی‌توجهی و رفتار نامناسب، وضعیت را بحرانی‌تر کرده است.

آخرین آمار پلیس راهور از تصادفات جاده‌ای:

۸۳۸ جان‌باخته در تصادفات نوروزی

رئیس پلیس راهور فرابجا با اشاره به موج بازگشت مسافران نوروزی به سمت شهرهای مبدا گفت: «از ۱۳ فروردین، هر راننده‌ای که مرتکب تخلف حادثه‌ساز شود، گواهی‌نامه‌اش به مدت سه ماه توقیف خواهد شد. تاکنون ۳۱۶۶ راننده متخلف شناسایی شده و گواهی‌نامه‌های آنها توقیف و در سوابق رانندگی‌شان ثبت شده است. این افراد علاوه بر توقیف گواهی‌نامه، مشمول جریمه نیز شده‌اند.» به گزارش ایلتا، «سردار تیمور حسینی» با ارائه آخرین آمار از تصادفات نوروزی ۱۴۰۴ اعلام کرد که بر بازه ۲۵ اسفند ۱۴۰۳ تا ۱۴ فروردین ۱۴۰۴ در مجموع ۹۷ هزار و ۱۴۴ فقره تصادف در سطح جاده‌های کشور به ثبت رسیده است. او با تشریح جزئیات این آمار گفت: «۶۸۸ فقره تصادف فوتی که در مجموع ۸۳۸ نفر از هموطنان جان خود را از دست داد‌اند، ۱۵ هزار و ۱۷۶ فقره تصادف جرحی که منجر به ۱۹ هزار و ۱۶۶ مجروح شده است و ۸۱ هزار و ۵۷۱ فقره تصادف خسارتی که تنها منجر به خسارت مالی شده است، طی این مدت روی داده است.» حسینی افزود: «بررسی علل وقوع تصادفات فوتی نشان می‌دهد ۴۴ درصد تصادفات به دلیل بی‌توجهی به جلو، ۱۵ درصد به دلیل ناتوانی در کنترل وسیله نقلیه و ۱۴ درصد ناشی از تغییر مسیر ناگهانی رانندگان بوده است.» او همچنین اعلام کرد که آوج تصادفات فوتی در بازه زمانی ۱۶ تا ۲۰ تار داده است که ۲۷ درصد از کل تصادفات را شامل می‌شود.

تسنیم

[۶]

آسیب‌شناسی سفرهای نوروزی درگفت‌وگو با «ارشک مسائلی» عضو هیئت علمی پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری

حکمرانی گردشگری در ایران نداریم

نیاز است در گردشگری، نگرش‌ها از تمرکز صرف بر تأمین و توسعه زیرساخت‌ها به سطوح بالاتر مانند مدیریت مقصد، تغییر کند

حکمرانی در گردشگری به این معناست که باید چارچوب‌های مشخصی برای پذیرش گردشگران وضع شود نباید همه چیز باز و سفرها بدون برنامه‌ریزی و نظارت انجام شود

ایپام | مسافران بی‌محابا خاک ساحل نقره‌ای را در هر چیزی که دم دستشان است برمی‌کنند تا سوغاتشان باشد از جزیره هرمز برای خانه‌ای در دوردست‌ها، بی‌آنکه فکر کنند و شاید حتی بدانند که اهمیت این ساحل و ماسه‌های منحصربه‌فردش در طبیعت و اکوسیستم منطقه چقدر است. گردشگری غیرمسئولانه مسافران نوروزی تنها به هرمز محدود نشد، آنها در حافظیه و تخت‌جمشید و بسیاری دیگر از مقاصد گردشگری کشور هم ردپایی به جا گذاشتند که بیش از هر چیز لزوم توجه به آگاهی‌بخشی عمومی را در مورد فرهنگ سفر و حفاظت از تاریخ و طبیعت در طول سفر متذکر می‌شد. این اما تمام ماجرا نبود. نوروز اسمال کاهش سفرهای خروجی در نتیجه مشکلات معیشتی و افزایش نرخ ارز، باعث رآوآردن مسافران به ایرانگردی و افزایش سفر به مقاصد داخلی شد. موضوعی که به نظر می‌رسد متولیان گردشگری دست‌کم در مقاصد فرهنگی برنامه‌ریزی دقیقی برای آن نداشتند. ازدحام غیرمعمول مسافران در برخی مقاصد گردشگری با هم به یادمان آورد که هنوز توجه به مدیریت مقصد در میان مدیران و تصمیم‌گیران بخش گردشگری جاگانهی ندارد. مسئله‌ای که «ارشک مسائلی» عضو هیئت‌علمی پژوهشگاه میراث‌فرهنگی و گردشگری در مورد جای خالی آن و آسیب‌ها و تبعاتش بر مقاصد گردشگری هشدار می‌دهد و معتقد است تغییر نگرش سیاست‌گذاران در این مورد یکی از ضروریات گردشگری کشور است.

[۱] سفرهای نوروزی از کمیت تا کیفیت

گردشگری ایران در حالی پیک سفرهای نوروزی را پشت سر گذاشت که هنوز نه از مدیریت مقصد در این بخش خبری است و نه تکلیف حساب‌های اقامری روشن شده و همچنان آمارها بدون مبنای مشخصی، تیتز رسانه‌ها می‌شوند. از جمله آماره‌ی که وزیر میراث‌فرهنگی ارائه و اعلام کرده است در نوروز ۱۴۰۴ حدود ۴۵ میلیون نفر – یعنی بالغ بر نیمی از جمعیت کشور – به مسافرت رفته‌اند. هنوز مشخص نیست این آمار با چه فرمولی بدست‌آمده و مبنای آن چیست؛ اما برخی فعالان گردشگری از جمله رئیس هیئت‌مدیره دفاتر سفر و گردشگری استان تهران، نسبت به صحت آن تردید کرده و گفته است: «این آمار قابل‌انکا نیست» تأکید وزارت میراث‌فرهنگی اما همچنان بر افزایش چشمگیر سفرهای نوروزی باتکیه‌بر آمارهایی که سال‌هاست در مورد صحت آنها تردید وجود دارد. موضوعی که نشان می‌دهد برنامه‌ریزی دقیقی برای گردشگری نه در روزهای پیک سفر و نه در فصول دیگر سال وجود ندارد، چرا که یک برنامه‌ریزی دقیق نیازمند آمار ی دقیق و مبتنی بر داده‌های صحیح است. در کنار آمارهای افزایشی و رسمی مواردی عجیب که از تریبون‌های رسمی اعلام می‌شود، موضوع مدیریت مقصد هم مسئله‌ای بود که خود را در تصاویر وایرال شده در شبکه‌های اجتماعی به رخ می‌کشید. انبوه بازدیدکنندگان در یک

اصفهان حضور پیدا می‌کنند. شاید این ازدحام در کوتاه‌مدت آسیب ملموسی به بنا وارد نکند، اما در بلندمدت، روند تخریب آن را تسریع می‌کند. اگر پذیرش گردشگران به‌صورت برنامه‌ریزی‌شده و کنترل‌شده انجام شود، ممکن است بنا پس از ده سال نیاز به مرمت داشته باشد؛ اما اگر مدیریت نشود، همین بنا ممکن است پس از هفت سال آسیب‌دیده و به مرمت جدی نیاز پیدا کند.»

به باور عضو هیئت‌علمی پژوهشگاه میراث‌فرهنگی و گردشگری یکی از کلیدی‌ترین نیازها در گردشگری کشور تغییر نگرش نسبت به نیازهای اساسی این بخش است، مسائلی معتقد است: «نیاز داریم که در گردشگری نگرش‌ها از تمرکز صرف بر تأمین و توسعه زیرساخت‌ها به سطوح بالاتر، مانند مدیریت مقصد، تغییر کند. در این زمینه، نهادهایی مانند استانداری‌ها و شهرداری‌ها می‌توانند نقش مؤثری ایفا کنند. مدیریت گردشگری فقط به معنای اختصاص پارک‌هایی برای چادرزن یا مکان‌هایی برای اسکان موقت در مواقع بارندگی نیست، بلکه باید شامل بررسی ظرفیت پذیرش جاذبه‌ها، برنامه‌ریزی برای پذیرش گردشگران و سیاست‌گذاری هوشمندانه باشد. استان‌ها و شهرداری‌ها می‌توانند تمام جاذبه‌ها و مسیره‌ای گردشگری را در قالب اپلیکیشن‌ها یا وب‌سایت‌ها معرفی کرده و با تعیین ظرفیت بازدید و سیستم رزرواسیون پیش از سفر، از ازدحام غیرمنطقی در مقاصد گردشگری جلوگیری کنند. به طور نمونه برای جزیره هرمز، تعداد مشخصی بازدیدکننده پذیرش شود و بیش از آن مجاز نباشد. بی‌توجهی به این موارد باعث شده با مشکلاتی مانند تخریب ماسه‌های نقره‌ای ساحل، برداشت غیرقانونی خاک سرخ هرمز، یا درگیری‌های مشابه در حافظیه و شیراز و پارک آبی مشهد مواجه شویم. گاهی خسارات ناشی از این بی‌برنامه عمل‌کردن، غیرقابل‌جبران است»

به باور ارشک مسائلی در حال حاضر، حکمرانی گردشگری در کشور ما وجود ندارد، او در توضیح این جمله می‌گوید: «حکمرانی به این معناست که مانند بوریس، که دامنه نوسان روزانه قیمت‌ها به‌صورت شفاف تعیین می‌شود، در گردشگری نیز باید چارچوب‌های مشخصی برای پذیرش گردشگران وضع شود. نباید همه چیز باز باشد و بدون برنامه‌ریزی و نظارت، سفرها انجام شود. باید توجه داشته باشیم که در نوروز اسمال به‌دلیل شرایط اقتصادی، بسیاری از مسافران که قبلاً به سفرهای خارجی می‌رفتند، اکنون به مقاصد داخلی رو آورده‌اند. این افزایش حجم سفرهای داخلی، ضرورت مدیریت هوشمندانه را به‌وجودان می‌کند» او در مورد رفتارهای ناهنجار برخی مسافران که تصاویر آن هم در شبکه‌های اجتماعی منتشر شد، معتقد است برای کنترل چنین رفتارهایی باید سیاست‌های تشویقی و تنبیهی در نظر گرفته شود و در عین حال در روزهای پیک سفر محدودیت‌هایی برای بازدید از اماکن تاریخی در نظر گرفته شود، او اضافه است: «بلاخره در سیاست‌گذاری‌های کلان، توجه به آگاهی‌بخشی عمومی در مورد اهمیت این آثار نیز ضروری است، اما به‌تنبهایی کافی نیست. پویش‌هایی مانند «نه به ریختن زباله» اگرچه مفیدند، اما بدون ضمانت اجرایی (مانند جریمه‌های نقدی برای اذخاخن زباله از ماشین) تأثیر چندانی ندارند. نمونه موفق این رویکرد، اجباری شدن کمربند ایمنی است که با قانون‌گذاری و اجرای دقیق، به یک عادت به‌عنوان‌مثال شاهد هستیم که جمعیت بسیار زیادی به یکبارہ در ایوان عالی‌قاپوی

یا زیستگاه‌های حیات‌وحش جریمه سنگینی دارد، زیرا خواب پرندگان و آرامش حیات‌وحش را مختل می‌کند. این نشان می‌دهد که سیاست‌گذاران باید بین لذت گردشگران و حفظ محیط‌زیست تعادل ایجاد کنند» او با اشاره به حضور انبوه جمعیت در تخت‌جمشید و پاسارگاد و با مجموعه سعدآباد با تأکید بر اینکه این اتفاق و اقبال مردم به اماکن تاریخی و فرهنگی اتفاق خوبی است، معتقد است:

«اما این شرایط نیاز به ظرفیت‌سنجی دارد. باید محدودیت‌های بازدید در اماکنی مثل تخت‌جمشید ایجاد شود و مردم از طریق یک پلتفرم مشخص، بازدید خود را از قبل رزرو کنند و سقفی برای این رزرو و بازدید روزانه مشخص شود. وقتی این موارد اتفاق بیفتد، می‌توان گفت که کنترل امور از دست مدیران این مجموعه‌ها هم خارج نمی‌شود و شرایط قابل کنترل خواهد بود» مسائلی تأکید دارد که: «وزارت میراث‌فرهنگی و سایر نهادهای مسئول باید بدانند مدیریت سفر فقط به معنای تأمین اقامتگاه و حمل‌ونقل نیست، بلکه به معنای برنامه‌ریزی برای حفظ جاذبه‌ها، است. ما نباید از محیط‌زیست و آثار تاریخی و فرهنگمان رانت و یارانه بدهیم؛ این‌ها میراثی بین‌نسلی هستند که باید برای آیندگان نیز حفظ شوند. با ظرفیت‌سنجی، سیستم رزرواسیون، قوانین شفاف و اجرای دقیق آن‌ها، می‌توان از تخریب جاذبه‌ها جلوگیری کرد و گردشگری را به‌صورت پایدار توسعه داد.»

[۲] سفرهای نوروزی به روایت آمارهای رسمی

طبق آخرین آمارهای منتشر شده از سوی ستاد مرکزی خدمات سفر و اعلام «مصطفی فاطمی» دبیر این ستاد اقامت ۵۴ میلیون و ۷۳۱ هزار نفر تا ۱۲ فروردین‌ماه ثبت شده و استان مازندران پرمسافرت‌ترین استان کشور بوده است. در گزارش‌های رسمی در خصوص آمار مسافران استان‌ها این نکته ذکر نمی‌شود که آمار مسافران هنوز بر اساس پلاک خودروهایی که از مبادی ورودی هر استان وارد می‌شوند – بدون درنظرگرفتن فاکتورهایی که در تعاریف استاندارد برای گردشگران وجود دارد – تهیه و اعلام می‌شود و رقابتی تنگاتنگ بین استان‌های گردشگرپذیر برای ارائه آمارهای بالاتر وجود دارد و همین مسئله لزوم وجود یک ساختار مشخص تهیه آمار بخش گردشگری را یادآور می‌شود تا بتوان بانکچه‌بر آمارهای اصلی و دقیق برای سال‌های بعد برنامه‌ریزی دقیق‌تری انجام داد. اما این مسئله سال‌هاست که به شکلی جدی مورد غفلت واقع می‌شود.

بر اساس آمار رسمی ستاد سفر تعداد جان‌باختگان در تصادفات جاده‌ای نسبت به سال گذشته با ۴ درصد افزایش به ۶۶۴ نفر رسیده است. در خصوص بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و حافظیه بیشترین بازدیدها را در تعطیلات نوروز داشته‌اند. بر همین اساس از ۲۹ اسفند تا ۱۳ فروردین، ۴۷۰ هزار نفر از تخت‌جمشید و ۴۶۴ هزار نفر از حافظیه بازدید کردند. استان‌های فارس و اصفهان بیشترین تعداد بازدید از مراکز فرهنگی و تاریخی آمارها نشان می‌دهد تخت‌جمشید و

اختلافات بین استانی بر سر آب استان یزد را به تعطیلی کشاند

دعوای آب در کویر

سخنگوی صنعت آب کشور: زاینده‌رود بارگذاری اضافی قابل‌ملاحظه‌ای در بخش آب دارد، مصرف از منابع در هر سه استان درگیر پیشی گرفته است

ایستگاه شماره ۳ پمپاژ آب شرب شهر یزد در جریان انتقال به استان خراسان

ستاره حجتی | روزنامه‌نگار

وقتی شهروندان یزد در آخرین روزهای اسفند ۱۴۰۳ تقویم سال ۱۴۰۴ را ورق می‌زدند تا برای تعطیلات نوروز برنامه‌ریزی کنند، انتظار نداشتند با افزایش غیرمنتظره روزهای تعطیل مواجه شوند. درست وقتی همه ایران آماده می‌شد تا پس از دو هفته تعطیلات نوروزی به سر کار خود بازگردند، استان یزد به دلیل تشدید تنش آبی، دو روز دیگر (شنبه و یکشنبه، ۱۶ و ۱۷ فروردین) هم تعطیل اعلام شد. ماجرا از این قرار بود که در تعطیلات نوروزی، گروهی در اصفهان خطوط انتقال آب به یزد را شکستند و باعث قطع جریان آب از اصفهان به یزد شدند. این اتفاق نه‌فقط یزد را با بحران آب روبه‌رو کرد بلکه در اصفهان نیز موجب افزایش اعتراض کشاورزان به تأمین نشدن حقه‌بخش کشاورزی شد. مسئله‌ای که ابعاد موضوع را از حوزه استان‌های درگیر خارج کرد و موجب شد معاون سیاسی و امنیتی وزارت کشور هم در موضوع مداخله کند. باین‌حال، به‌نظر می‌رسد هیچ‌کدام از اقدامات انجام‌شده، چه از سوی استان یزد و چه اصفهان، معطوف به حل مسئله نیست. با دستور استاندار اصفهان سد زاینده‌رود به‌منظور تأمین آب مورد نیاز کشاورزی یزد باز شد و استاندار یزد هم اعلام کرد پس از تعمیر و برقراری دوباره اتصال لوله‌های انتقال آب تمام هم استان را برای مراقبت از آن به کار خواهد گرفت. اما شرکت مدیریت منابع در جست‌وجوی راه‌حل دیگری است. راه‌حلی که بتواند به یک دعوای قدیمی میان سه استان درگیر در حوضه زاینده‌رود (چهارمحال‌وختیاری، اصفهان و یزد) پایان دهد: «باید برای بارگذاری‌های اضافه از این حوضه فکری کرد.» این جمله‌ای است که «عیسی بزرگ‌زاده»، سخنگوی صنعت آب، بر آن تأکید می‌کند.

شرایط سختی را تجربه می‌کنیم. این کار درستی در حق هموطن نبود و نیست.» «زهرا ایزدی» هم یکی دیگر شهروندان یزد است که می‌گوید هم فرزند نوزاد دارد و هم مادری که در بستر بیماری است و در این روزهای آبی‌ابی برای رسیدگی به هر دوی آنان دچار مشکل شده است؛ چراکه همواره باید نگران پایان آب ذخیره و نرسیدن آب باشد: «خیلی غیرمنتظره بود. آن‌هم در روزهای اول سال که مصرف آب بیشتر است، من تنها آدمی نیستم که فرزند خردسال دارم یا نوزاد دارد یا یک مادر مریض دارم. ما هم می‌فهمیم که اگر آب نباشد، برای همه سخت است. برای آن کشاورز هم که شش ماه-۹ ماه از سال را آب ندارد، هم حتماً خیلی سخت است؛ چون کسب‌وکارش از بین می‌رود، زندگی و درآمدش در خطر قرار می‌گیرد، اما نباید این مشکل را از چشم مردم دیگری ببینند. نباید فشار بی‌آبی و کم‌آبی را بر سر ما خالی کنند. این کار درست نیست.»

زهرا و عباس همسایه انتظار چنین کاری را ندارد: «همه هموطن هستیم و باید شرایط زندگی هم را درک کنیم. نمی‌شود بگویم رودخانه مال یک استان است. اینها همه سرمایه‌های ملی‌ماست. ما حالا با آب جیره‌بندی سر می‌کنیم و در این چندروز که اتفاقاً گرم هم است،

اضافه‌برداشت‌های بی‌رویه از حوضه زاینده‌رود آن‌هم پس از چندسال پیاپی خشکسالی کشور و طرح‌های انتقال آبی که یکی از پس از دیگری هرکدام به دلیل تأمین تقاضاهای بخش‌های مختلف صنعت و شرب و کشاورزی و ادعای سه استان درگیر مبنی بر سهم اندک از آبی که لایتنای نبود و نیست، موجب شد عاقبت دعوا بالا گیرد و به خسارت مالی و مشکلات برای شهروندان منجر شود. شکستن و قطع لوله انتقال آب به یزد نه‌فقط هزینه تعمیر دوباره را روی دست دولت گذاشت بلکه برای چندروز متوالی مشکلات زیادی برای شهروندان یزد ایجاد کرد.

همه حق دارند

عباس» اهل یزد است و سه فرزند دارد که حالا مانند او در خانه نشسته‌اند تا با وصل دوباره آب یکی سر کار و دیگری به دانشگاه برگردد. عباس گلایه می‌کند که قطع آبی که برای آشامیدن و امور بهداشتی مردم مصرف می‌شود، منصفانه نیست و از استان همسایه انتظار چنین کاری را ندارد: «همه هموطن هستیم و باید شرایط زندگی هم را درک کنیم. نمی‌شود بگویم رودخانه مال یک استان است. اینها همه سرمایه‌های ملی‌ماست. ما حالا با آب جیره‌بندی سر می‌کنیم و در این چندروز که اتفاقاً گرم هم است،

اضافه‌برداشت‌های بی‌رویه از حوضه زاینده‌رود آن‌هم پس از چندسال پیاپی خشکسالی کشور و طرح‌های انتقال آبی که یکی از پس از دیگری هرکدام به دلیل تأمین تقاضاهای بخش‌های مختلف صنعت و شرب و کشاورزی و ادعای سه استان درگیر مبنی بر سهم اندک از آبی که لایتنای نبود و نیست، موجب شد عاقبت دعوا بالا گیرد و به خسارت مالی و مشکلات برای شهروندان منجر شود. شکستن و قطع لوله انتقال آب به یزد نه‌فقط هزینه تعمیر دوباره را روی دست دولت گذاشت بلکه برای چندروز متوالی مشکلات زیادی برای شهروندان یزد ایجاد کرد.

شرایط سختی را تجربه می‌کنیم. این کار درستی در حق هموطن نبود و نیست.» «زهرا ایزدی» هم یکی دیگر شهروندان یزد است که می‌گوید هم فرزند نوزاد دارد و هم مادری که در بستر بیماری است و در این روزهای آبی‌ابی برای رسیدگی به هر دوی آنان دچار مشکل شده است؛ چراکه همواره باید نگران پایان آب ذخیره و نرسیدن آب باشد: «خیلی غیرمنتظره بود. آن‌هم در روزهای اول سال که مصرف آب بیشتر است، من تنها آدمی نیستم که فرزند خردسال دارم یا نوزاد دارد یا یک مادر مریض دارم. ما هم می‌فهمیم که اگر آب نباشد، برای همه سخت است. برای آن کشاورز هم که شش ماه-۹ ماه از سال را آب ندارد، هم حتماً خیلی سخت است؛ چون کسب‌وکارش از بین می‌رود، زندگی و درآمدش در خطر قرار می‌گیرد، اما نباید این مشکل را از چشم مردم دیگری ببینند. نباید فشار بی‌آبی و کم‌آبی را بر سر ما خالی کنند. این کار درست نیست.»

زهرا و عباس همسایه انتظار چنین کاری را ندارد: «همه هموطن هستیم و باید شرایط زندگی هم را درک کنیم. نمی‌شود بگویم رودخانه مال یک استان است. اینها همه سرمایه‌های ملی‌ماست. ما حالا با آب جیره‌بندی سر می‌کنیم و در این چندروز که اتفاقاً گرم هم است،

بیش‌ازپیش بررسی کند و تدابیر لازم را بیندیشد. اگر مطالبات آنها بحق باشد، باید مورد توجه قرار گیرد. در حال حاضر، عملیات بازسازی ایستگاه شماره ۴ آغاز شده است و باتوجه‌به پیشرفت بسیار خوب پروژه، به‌زودی وارد مدار می‌شود. متأسفانه به ایستگاه شماره ۴ خسارت سنگینی وارد شده است. عملیات مربوط به مرمت و بازسازی ایستگاه شماره ۳ به‌زودی آغاز می‌شود، اما فرآیند بازسازی آن زمان‌بر خواهد بود.»

هم‌زمان اما استاندار اصفهان هم اعلام کرد سد زاینده‌رود از ساعت ۱۲ (بامداد ۱۴ فروردین) برای کشت پاییزه کشاورزان بازگشایی می‌شود. «مهدی جمالی‌نژاد» در گفت‌وگو با شبکه اصفهان اعلام کرد: «در پی بازنگی‌های اخیر و رایزنی‌های فشرده مدیریت استان با مقامات ملی و مشورت‌های کارشناسی آبی‌ذی‌ربط مقرر شد از امشب آب رودخانه زاینده‌رود جهت بهره‌مندی هم‌استانی‌های عزیز و کشاورزان زحمتکش بازگشایی شود. با تشکر از سعه صدر و صبوری کشاورزان خدوم و فهیم استان، از زحمات و تدابیر رئیس‌جمهور و دولت وفاق به‌ویژه وزیر محترم کشور و معاونان قدرانی می‌کنم و امیدوارم با الطاف و عنایات باری تعالی، شاهد نزول رحمت الهی در روزهای پیش رو باشیم.»

در ساعاتی که این گزارش تنظیم می‌شد اما خبر می‌رسد که آب زاینده‌رود به شهر اصفهان رسید. براساس آنچه خبرگزاری مهر منتشر کرد آب زاینده‌رود ساعت ۱۴ و ۲۵ دقیقه ظهر جمعه به بستر رودخانه در پارک جنگلی نازوان شهر اصفهان رسید.

جزئیاتی از سوی متولیان آب‌منطقه‌ای اصفهان درباره چگونگی رهاسازی و توزیع آب برای نوبت دوم آبیاری کشت پاییزه کشاورزان غرب و شرق اصفهان به‌طور رسمی اعلام نشده است، اما آن‌طورکه نمایندگان کشاورزان اصفهان می‌گویند به ایشان اعلام کردند به‌مدت ۱۰ روز و به‌میزان حدود ۶۵ تا ۷۰ میلیون مترمکعب آب از سد زاینده‌رود رهاسازی می‌شود.

«حسین وحید»، رئیس اتاق اصناف کشاورزان اصفهان، نیز می‌گوید: «۲۰ هزار هکتار از اراضی شهرستان اصفهان و شرق این خطه شامل (کوهپایه، هرد، زیار و

یک اقدام از سر ناچاری یا ایستصال گروهی در اصفهان موجب تعطیلی یک استان شد. اتفاقی که ناگزیر معاون امنیتی و انتظامی وزارت کشور را نیز ناچار به مداخله کرد. «علی اکبر پورجمشیدیان» در سفر به یزد و شورای تأمین این استان گفت: «موضوع آب انتقالی به استان یزد به‌طور کامل مورد بررسی قرار گرفته و در این استان فقط و تماماً برای شرب مردم استان استفاده می‌شود و بخش صنعت از منابع آب با کیفیت پایین موجود در منطقه بهره می‌برند. طرح مباحثی مانند استفاده از آب انتقالی برای کشاورزی یا صنعت معقول نیست. به‌گفته او و به‌گزارش ایرنا، آب انتقالی از کوهرنگ متعلق به سه استان است و نیاز ضروری شرب مردم در اولویت قرار دارد و تلاش می‌کنیم مشکلی در زمینه تأمین آب شرب ایجاد نشود؛ «البته در سراسر منطقه و کشور به‌دلیل کاهش بارش‌ها در زمینه آب کمبود داریم و مردم باید همواره صرفه‌جویی را سرلوحه کار خود قرار دهند تا کم‌آبی در کشور مدیریت شود و به وزارت نیرو هم فرصت دهیم تا مشکل تأمین آب را حل کنند. در بحث ایجاد امنیت این مسیر، موضوع در اولین جلسه شورای امنیت کشور مطرح و مطابق تصمیمات آن جلسه درباره امنیت مسیر تصمیم‌گیری می‌شود.»

پورجمشیدیان ادامه داد: «در مرحله اول برای رفع نیاز ضروری مردم استان به آب تا چهار روز آینده یک ایستگاه به مدار بازمی‌گردد و یک ایستگاه هم که تعمیرات آن زمان‌بر خواهد بود، مسئولان پیگیر رفع مشکلات آن هستند. با مسئولان اصفهان نیز جلسه‌ای برگزار شده است تا در این مسیر مشکلی برای تأمین آب شرب مردم استان یزد پیش نیاید.» اما این همه ماجرای برداشت

فقدان سازوکارهای قانونی و مشارکتی برای حل تعارض هستند. در ادبیات حکمرانی منابع، «دموکراتیزه‌کردن مدیریت منابع طبیعی» به‌معنای به‌رسمیت شناختن حقوق متنوع ذی‌نفعان، مشارکت در تصمیم‌گیری و پاسخگویی نهادهای دولتی است. در غیاب این اصول، سیاست‌های متمرکز و رانتی موجب تولید نارضایتی مزمن و بی‌اعتمادی نهادی می‌شوند. وقتی کشاورز اصفهانی احساس می‌کند حقوق تاریخی‌اش نادیده گرفته شده است و مسیرهای قانونی برای مطالبه‌گری بسته‌اند، اعتراض بدل به تنها ابزار باقی‌مانده می‌شود. فراتر از بحران زاینده‌رود، این مسئله بازتابی از یک وضعیت ساختاری است. در غیاب سازوکارهای توزیع عادلانه منابع، ظرفیت گفت‌وگو میان گروه‌های اجتماعی به‌شدت کاهش

استاندار یزد: عملیات بازسازی ایستگاه شماره ۴ آغاز شده است. به ایستگاه شماره ۴ خسارت سنگینی وارد شده است، عملیات مربوط به مرمت و بازسازی ایستگاه شماره ۳ به‌زودی آغاز می‌شود

کل آبی که دولت با سرمایه‌ی خودش تأمین و به حوزه زاینده‌رود وارد کرده، معادل ۳۸۴ میلیون مترمکعب است. ولی آبی که از سال ۴۷ به‌بعد تخصیص داده، معادل ۱۹۷۶ میلیون مترمکعب است

می‌یابد. کشاورز، کارگر کارخانه، شهروند یزدی یا دانش‌آموز تهرانی، همگی مصرف‌کنندگان این منبع مشترک‌اند، اما ساختار سیاسی حاکم، آنها را در موضع رقابت و دشمنی قرار داده است، نه گفت‌وگو و همیاری. نتیجه، فروپاشی سرمایه اجتماعی، افزایش خصامات منطقه‌ای و شکل‌گیری ادراک تبعیض در میان گروه‌های مختلف است. برای گذار از این وضعیت، نخست باید به بازتعریف مفهوم آب نه‌فقط به‌عنوان منبع فیزیکی، بلکه به‌مثابه امری سیاسی، اجتماعی و حقوقی پرداخت. دوم، ضروری است که نهادهای محلی، انجمن‌های صنفی و نمایندگان ذی‌نفعان در تصمیم‌گیری‌های کلان نقش داشته باشند. بدون حکمرانی دموکراتیک، حتی اگر منابع آبی در دریا هم منتقل شود، بحران به شکل دیگری بازتولید خواهد شد.

زاینده‌رود: تشدید تعارض ذی‌نفعان

درعوض، تخصیص‌های کلان برای شرب و صنعت بدون توجه به ظرفیت طبیعی و حقوق تاریخی انجام شده است. همین امر باعث شده است در فقدان گفت‌وگو، شفافیت، و سازوکارهای بازخورد، تعارض‌ها به اشکال پرتنش بروز پیدا کنند.

در شرایطی که حکمرانی منابع طبیعی بر مبنای ساختارهای دموکراتیک شکل نگرفته باشد، تعارض میان ذی‌نفعان نه‌تنها امری محتمل، بلکه گریزن‌ناپذیر است. نمونه بحران آب در حوضه زاینده‌رود گویای این وضعیت است؛ جایی که تصمیم‌گیری از

احسان خواج‌های | جامعه‌شناسی |

از دهه‌های گذشته، تخصیص آب در ایران تابعی از منطق مهندسی-مدیریتی بوده است. در این الگو، آب به‌مثابه منبعی تکنیکی فهم می‌شود می‌توان با سدسازی، تونل‌کشی، و تخصیص اداری آن را مدیریت کرد. در این ساختار، ذی‌نفعان واقعی، یعنی کسانی که به‌طور مستقیم با آب زندگی می‌کنند -مانند کشاورزان سنتی اصفهان- به حاشیه رانده شده‌اند.

دیدگاه

عکس نوشت

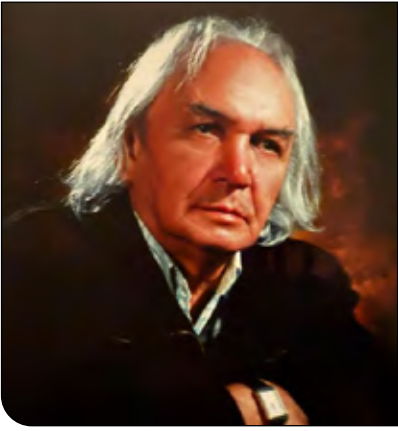
عکاس: ترانه بازداري - ایسنا

با آغاز تعطیلات نوروز ۱۴۰۳، مسافران و گردشگران بسیاری از اماکن تاریخی و گردشگری لرستان و شهر خرم‌آباد بازدید کردند. قلعه فلک‌الافلاک (دژ شاپور) قلعه‌ای تاریخی متعلق به دوره ساسانیان است که بر فراز تپه‌ای در مرکز شهر خرم‌آباد در استان لرستان قرار گرفته است.

چهره

حسین قلی‌زاده
مجسمه‌ساز، درگذشت

حسین قلی‌زاده، مجسمه‌ساز، در سن ۸۵ سالگی درگذشت. به گزارش ایسنا، او در سبک رئالیسم فعالیت می‌کرد و در آثارش از گل، سرامیک و سنگ استفاده می‌کرد. حسین قلی‌زاده در سال‌های پایانی عمر ساکن هلند بود. اجرا و ساخت ۶ سردیس از مشاهیر نقاشی ایران به سفارش سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران برای موزه امام علی (ع) و اجرا و ساخت دو سردیس از شعرا نامی ایران به سفارش بنیاد رودکی که در تالار وحدت تهران نصب شده‌اند، از نمونه کارهای هنری این هنرمند فقید است.

فراخوان

فراخوان سومین جشنواره
مجسمه‌های نمکی تالاب
کجی نمکزار منتشر شد

سومین جشنواره ملی مجسمه‌های نمکی تالاب کجی نمکزار نهبندان در اردیبهشت ۱۴۰۴ باهدف توسعه مجسمه‌سازی و هنر محیطی، تبادل تجربه میان هنرمندان و ترویج نگاه زیباشناسانه در جامعه برگزار خواهد شد. به گزارش اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان جنوبی، تالاب کجی نمکزار با وسعت ۲۲ هزار هکتار، بستری منحصر به فرد برای خلق آثار هنری نمکی است که گردشگران و هنردوستان را به خود جذب می‌کند.

گزارش روز

هنر نمایش در تعطیلات نوروزی؛ فرصتی برای تعامل با مردم و گردشگران

نوروز روی صحنه شهر

ارتباط میان هنرمندان و مخاطبان می‌شود و به زنده‌نگه داشتن هنر نمایش نیز کمک می‌کند. یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های تئاتر خیابانی، تعامل مستقیم با مخاطب است. این نمایش‌ها برخلاف تئاترهای صحنه‌ای که در سالن اجرا می‌شوند، فضایی پویا و زنده دارند که در آن تماشاگران می‌توانند در روند اجرا شرکت کنند. چنین رویکردی به احیای تئاتر و افزایش علاقه مردم به این هنر کمک شایانی می‌کند. البته این روند هنوز با چالش‌هایی روبرو است؛ نبود حمایت‌های مالی کافی، عدم وجود زیرساخت‌های مناسب و نبود برنامه‌ریزی منسجم از جمله موانعی هستند که تئاتر خیابانی را تهدید می‌کنند. اگرچه استقبال عمومی از این نمایش‌ها معمولاً مثبت است، اما ادامه این مسیر به توجه جدی مسئولان فرهنگی نیاز دارد. در واقع باید نهادهای فرهنگی و سازمان‌های گردشگری برنامه‌ریزی‌های بلندمدتی برای اجرای تئاترهای خیابانی در سایر مناسبت‌های ملی و مذهبی داشته باشند. برگزاری جشنواره‌های نمایش خیابانی در شهرهای مختلف، حمایت از گروه‌های نمایشی و اختصاص فضاهای عمومی به این اجراها، می‌تواند به تقویت این جریان فرهنگی کمک کند.

تأثیر اجراهای خیابانی بر جذب گردشگران

تئاتر خیابانی، برخلاف نمایش‌های صحنه‌ای که نیاز به بلیت و سالن دارد، در فضای عمومی و برای همه اقشار جامعه قابل دسترس است. این ویژگی باعث می‌شود که حتی افرادی که پیش از این با هنر نمایش ارتباط نداشته‌اند، جذب آن شوند. در نوروز که بسیاری از گردشگران داخلی و خارجی از اماکن تاریخی و طبیعی بازدید می‌کنند، می‌تواند از چنین اجراهایی نیز لذت ببرند. از جمله نکات مهم این اجراها، پیوند میان فرهنگ بومی و هنر نمایش بود. برای مثال، در برخی از نمایش‌های خیابانی از موسیقی محلی و داستان‌های فولکلور استفاده شد. چنین اقداماتی نه فقط جنبه‌ای جدید از فرهنگ ایرانی را به نمایش می‌گذارند، بلکه در جذب گردشگران به اماکن تاریخی و فرهنگی هم می‌تواند مفید باشند.

احیای هنرهای نمایشی از طریق تئاتر خیابانی

اجرای نمایش‌های خیابانی موجب تقویت

ای پیام ما | نوروز ۱۴۰۴، صحنه‌ای از نمایش‌های خیابانی و اجراهای تئاتری در سراسر ایران بود. از تهران تا شیراز و اهواز، هنرمندان با اجرای نمایش‌های خیابانی و صحنه‌ای، جاذبه‌های فرهنگی برای گردشگران ایجاد کردند. اجراهایی که در صورت ادامه‌دار بودن در شهرهای مختلف، نه فقط هنرمندان را به مخاطبان نزدیک‌تر می‌کند، بلکه در زنده‌نگه‌داشتن هنرهای نمایشی و تقویت صنعت گردشگری کشور هم می‌تواند مؤثر باشد. نوروز اسما، خیابان‌های شهرهای مختلف ایران میزبان نمایش‌های خیابانی متعددی بود. اجراهایی که در مکان‌های عمومی، پارک‌ها، بوستان‌ها و حتی محوطه‌های تاریخی برگزار شد، فرصتی را فراهم آورد تا مردم در میان جشن‌های نوروزی، طعم شیرین هنر نمایش را نیز تجربه کنند. این رخدادها، فرهنگی، علاوه بر ایجاد لحظاتی شاد برای شهروندان و گردشگران، به حفظ و ترویج هنرهای نمایشی کمک کرده و صنعت گردشگری فرهنگی را تقویت نمودند.

جشنواره‌های نمایشی نوروزی: از خیابان تا صحنه‌های تئاتر

در تهران، کاروان‌های شادی نوروزی با اجراهای متنوع نمایشی به استقبال سال نو رفتند. این اجراها که از ۲۴ اسفندماه ۱۴۰۳ آغاز شده بود، جلوه‌ای متفاوت از نوروز را در پایتخت رقم زد. نمایش خیابانی و آیینی سنتی «نوروز و نغمه‌های سپاه» به نویسندگی و کارگردانی علیرضا (فرهاد) نارنجی در مجموعه تاریخی

قفسه

می‌گوید ویران کن

نه کسی خارج، او به حکم عقل می‌دانست که زن عزیزت نکرده است. وقتی زن وارد می‌شود، از نزدیک می‌میرد می‌گذرد. به حال نیم‌رخ رو به درچه بیرون می‌ایستد و این حال مراقبت مرد را نسبت به زن آسان می‌سازد. او زیباست. این زیبایی نامرئی است. «آیا خودش می‌داند؟» «نه، نه.»

صدا در سمت در رو به جنگل گم می‌شود. هیچ‌کس جواب نمی‌دهد. این همان صدای بم و تقریباً خشن است. آسمان امروز بدون ابر است. گرما افزون می‌شود، مستقر می‌گردد، در جنگل و پارک نفوذ می‌کند. «هوا تقریباً سنگین است، این‌طور نیست؟»

کتاب «می‌گوید ویران کن» نوشته مارگریت دوراس با ترجمه فریده زندیه از سوی نشر نو به چاپ رسیده است. در معرفی این کتاب آمده است: «آدم‌های دوراسی، فاجعه که به سراغشان می‌آید، حس عاشق شدنشان گل می‌کند. چندی فکر می‌کنیم عشقی صورت بسته است اما عشق دوراسی محکوم به فنا شدن و فنا زیستن است. در می‌گوید ویران کن، آدم‌هایی هستند که همدیگر را می‌بینند، انگار صرفاً می‌بینند، صدای هم را می‌شنوند، انگار صرفاً می‌شنوند. و خیلی گند و عمیق عاشق می‌شوند و رنگ می‌بازند و محو می‌شوند. مارگریت دوراس تاریخ شخصی زوال را روایت می‌کند؛ زوال عشق و زوال تن، زوال شوهرمندانۀ خود. در بخشی از متن کتاب می‌خوانیم: روز هشتم، آفتاب. هوا گرم شده است. زن که آن قدر وقت‌شناس بود، آن‌گاه که مرد هنگام ظهر وارد سالن غذاخوری شد، غایب بود. زن وقتی وارد شد که غذا را شروع کرده بودند، در حال تبسم، آرام و کم‌رنگ‌تر. مرد می‌دانست که زن عزیزت نکرده است، که کتاب و قرص‌ها سر جای خود بودند، میز چیده بود؛ و امروز صبح در راهروهای هتل آرامش حکمفرما بود. نه کسی وارد شده بود و

کنج‌نامه

آمد بهار ای دوستان منزل سوی بستان کنیم
گرد غریبان چمن خیزید تا جولان کنیم
امروز چون زنبورها پیران شویم از گل به گل
تا در عسل خانه جهان شش گوشه آبادان کنیم
آمد رسولی از چمن کاین طبل را پنهان مزن
ما طبل خانه عشق را از نعره‌ها ویران کنیم
بشنو سماع آسمان خیزید ای دیوانگان
جانم فدای عاشقان امروز جان افشان کنیم
زنجیرها را بردیم ما هر یکی آهنگریم
آهن گزاف چون کلبتین آهنگ آتشان کنیم
چون کوره آهنگران در آتش دل می‌دمیم
کاهن دلان را زین نفس مستعمل فرمان کنیم
آتش در این عالم زینم وین چرخ را برهم زینم
وین عقل پابرجای را چون خویش سرگردان کنیم
کوبیم ما بی‌پای و سر که پای میدان گاه سر
ما کی به فرمان خودیم تا این کنیم و آن کنیم
نی نی چو چوگانیم ما در دست شه گردان شده
تا صد هزاران گوی را در پای شه غلطان کنیم
خامش کنیم و خامشی هم مایه دیوانگیست
این عقل باشد کاتشی در پنبه پنهان کنیم
مولانا

شهرهای جهان

مشارکت دو شهر اروپایی در پروژه تردد پایدار شهری

دو شهر اروپایی در یک پروژه تحقیقاتی مشترک با آزمایشگاه گذارهای شهری پایدار همکاری خواهند کرد تا برنامه‌ریزی‌های حمل‌ونقل پایدار را تسریع کنند. این پروژه بر تحلیل روندهای نوین سفر و بهبود سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های حمل‌ونقل عمومی و راه‌های تردد شهری متمرکز است. به گزارش ایسنا، شهرهای سوئد در اسپانیا و هانوفر در آلمان به یک پروژه تحقیقاتی اروپایی پیوسته‌اند که هدف آن تسریع برنامه‌ریزی حمل‌ونقل پایدار شهری است. این پروژه با همکاری «آزمایشگاه گذارهای شهری پایدار» وابسته به دانشگاه زوریخ سوئیس و با حمایت اپراتور سرویس‌های اشتراکی «بولت» انجام می‌شود. تمرکز اصلی این همکاری بر انجام مطالعات جامع درباره روندهای نوین سفرهای شهری و افزایش سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های حمل‌ونقل عمومی و مراکز چندوجهی تردد است. سوئد، چهارمین شهر بزرگ اسپانیا که به‌عنوان

«پیشگام تردد شهری» شناخته می‌شود، قصد دارد برنامه‌های خود برای گسترش زیرساخت‌های حمل‌ونقل آبیوه شامل مترو، تراموا و خطوط تندروی اتوبوس را بهینه‌سازی کند. این شهر با استفاده از مدل‌سازی‌ها و شبیه‌سازی‌ها، چگونگی تعادل بین امکان‌سنجی فنی و مقرون‌به‌صرفه بودن را بررسی خواهد کرد تا خدمات جدید به شکلی یکپارچه با روش‌های فعال و اشتراکی تردد ترکیب شوند. از سوی دیگر، هانوفر آلمان که برنامه‌های بلندپروازانه با عنوان «برنامه اقدام گذار حمل‌ونقل» دارد، قرار است با همکاری تیم تحقیقاتی آزمایشگاه، گسترش شبکه ترانزیت و برنامه‌ریزی چندوجهی را ارزیابی کند. این همکاری شامل مطالعه‌های دقیق از الگوهای سفر کنونی برای بهینه‌سازی استقرار مراکز چندوجهی است که حمل‌ونقل عمومی محلی، سرویس‌های اشتراکی و شبکه قطارهای منطقه‌ای را به هم متصل می‌کند. این پروژه‌ها بخشی از برنامه‌های اجرایی «طرح‌های تردد پایدار شهری» برای ۴۳۱ شهر عضو شبکه حمل‌ونقل گذار اروپایی (TEN-T) محسوب می‌شوند و گامی مهم در همگرایی حمل‌ونقل عمومی با فناوری‌های نوین به شمار می‌روند.